

יובל לבנק ישראל

לייסודו של בנק ישראל, בשנת 1954. הוא נכתב בידי אנשי אקדמיה, בעריכת פרופסור ניסן לויתן ופרופסור חיים ברקאי ובסיוע טכני של הבנק בכל שלבי הביצוע,

הספר מיועד לכלכלנים, אנשי אקדמיה, בנקאים, מתווכים פיננסיים, סטודנטים לכלכלה ומינהלעסקים, ולציבור המתעניינים בתחום הפיננסי ובכלכלת ישראל בכלל. ב-24 בנובמבר 2004 התקיים ב"בית בלגיה" שבגבעת רם, ירושלים, "שולחן עגול" לרגל פרסום פרסום ספר היובל. מר סבר פלוצקר, העורך הכלכלי של "ידיעות אחרונות", הנחה את הדיון, שהשתתפו בו פרופ' ניסן לויתן, פרופ' חיים ברקאי, עורכי ספר היובל, ומר משה פרל, העורך הכלכלי של "מעריב".

ארוחת ערב ממלכתית. ב-29 בנובמבר 2004 נערכה ארוחת ערב ממלכתית במעמד ראש הממשלה ובהשתתפות הנגיד, הנהלת בנק ישראל, נגידים לשעבר, אישים מרכזיים במשק ובכלכלה ועשרות נגידים וראשי בנקים מרכזיים ומוסדות פיננסיים בין-לאומיים שהגיעו לציון אירועי היובל לבנק ישראל. באותו מעמד נשאו דברים ראש הממשלה, מר אריאל שרון, אורח הכבוד של האירוע, ונגיד הבנק המרכזי של הולנד, מר נוט ווליק.

בצוהרי אותו יום התקיימה ארוחת צהריים במעמד שר האוצר, מר בנימין נתניהו, שנשא דברים לכבוד יובל הבנק.

באירוע הפתיחה לציון היובל בירך ממלא מקום ראש הממשלה ושר התמ"ת והתקשורת, מר אהוד אולמרט, את הבנק, נגידו ועובדיו לכבוד היובל.

בסוף נובמבר 2004 ציין בנק ישראל 50 שנה להקמתו. לציון היובל, ועל פי החלטת ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים, התקיים ב-28 וב-29 בנובמבר בירושלים **כנס בין-לאומי**, כפי שמקובל בבנקים מרכזיים בעולם לציון אירועים דומים. בכנס השתתפו נגידים וראשי בנקים מרכזיים מחו"ל, נציגים בכירים של מוסדות פיננסיים בין-לאומיים, שרים ופקידי ממשלה בכירים וכן אנשי אקדמיה, משק וכלכלה מישראל.

החלק המקצועי של הכנס התקיים ב-29 בנובמבר 2004 ועסק בסוגיות הקשורות בהשלכות שיש כיום לקיומם של שני גושי מטבע עיקריים - הדולר של ארה"ב והאירו האירופי - על ניהול המדיניות הכלכלית במדינות קטנות ובינוניות שאינן חלק מגושים אלה. ד"ר דוד קליין, נגיד בנק ישראל, פתח את הכנס, ופרופ' יעקב פרנקל, נגיד בנק ישראל בעבר, הנחה אותו.

רשות הדואר הנפיקה בול לציון יובלו של בנק ישראל. טקס חשיפת הבול התקיים ב-25 בנובמבר 2004 בלשכתו ובמעמדו של ממלא מקום ראש הממשלה ושר התמ"ת והתקשורת מר אהוד אולמרט, ובהשתתפות ד"ר דוד קליין, נגיד בנק ישראל, מר יעקב (קוקי) אדרי, יו"ר מועצת רשות הדואר, ומר יוסי שלי, מנכ"ל רשות הדואר.

יצא לאור ספר היובל: "חמישים שנות חתירה לשליטה מוניטרית". ספר זה בא לציון יובל שנים

הבול המיוחד שהנפיק השירות הבולאי לציון יובל הבנק.

שנה. החוק החליף את "פקודת שטרי בנק" מ-1948 ועוד כמה תקנות של מועצת המדינה הזמנית, אשר הסדירו באופן ארעי את הנושאים שבתחום אחריותו של הבנק המרכזי.

כיום הבנק הוא גוף מקצועי א-פוליטי, הממלא תפקיד מרכזי בעיצוב והכוונה של המדיניות הכלכלית בתחומים שונים. הבנק מופקד על ניהול המדיניות המוניטרית, פיקוח והסדרה של מערכת הבנקאות, ניהול יתרות מטבע החוץ של המדינה ומעקב אחר המסחר בשוק המט"ח המקומי, הנפקת המטבע, הסדרת מערכת התשלומים במשק, ומתן שירותי בנקאות לממשלה. הנגיד גם משמש כיועץ הכלכלי של הממשלה.

נגידי בנק ישראל

נגידו הראשון של הבנק, דוד הורוביץ ז"ל, כיהן מ-1954 עד 1971. לפני כן שימש הורוביץ מנכ"ל משרד האוצר. משה זנבר כיהן כנגיד השני, עד 1976; לפני כן הוא שימש שר בפועל למסחר ותעשייה. הנגיד השלישי היה ארנון גפני, לפני כן מנכ"ל משרד האוצר, והוא כיהן עד 1981. ד"ר משה מנדלבוים כיהן כנגיד הרביעי, עד 1986; בעבר הוא היה מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה. פרופ' מיכאל ברונז ז"ל כיהן כנגיד החמישי, עד 1991; בעבר כיהן ברונז כסגן הנשיא וכלכלן ראשי בבנק העולמי. פרופ' יעקב פרנקל כיהן כנגיד השישי, עד 2000; עד אז הוא היה היועץ הכלכלי הראשי ומנהל המחקר של קרן המטבע הבין-לאומית. הנגיד השביעי היה דוד קליין, עד אז חבר ההנהלה הבכירה של בנק ישראל והממונה על המחלקה המוניטרית ומחלקת הפיקוח על מטבע חוץ. ד"ר קליין כיהן עד 2005. עם סיום כהונתו החליטה הממשלה כי המשנה לנגיד, ד"ר מאיר סוקולר, ימלא את מקומו ויחזיק בסמכויותיו עד למינוי נגיד קבוע, והמליצה לנשיא המדינה למנות לנגיד השמיני של בנק ישראל את פרופ' סטנלי פיישר, סגן יו"ר "סיטיגרופ" ונשיא "סיטיגרופ אינטרנשיונל" ובעבר המשנה למנכ"ל קרן המטבע הבין-לאומית.

תולדות בנק ישראל

מייד לאחר קום המדינה נדונה במשרד האוצר שאלת הקמתו של בנק מרכזי, או, כפי שכינהו אז - הבנק הממלכתי. בלחץ המאורעות נדחה הדבר, אך עם זאת, כפתרון מיידי לבעיית הנפקת המטבע של המדינה, נחקקה "פקודת שטרי בנק, תש"ח - 1948", אשר הסדירה את הסמכות להנפיק שטרי כסף באמנה בין הממשלה ו"בנק אנגלו-פלשתינה" - לימים "בנק לאומי לישראל". הנושאים האחרים שעליהם מופקד בדרך כלל בנק מרכזי - המדיניות המוניטרית, פיקוח על הבנקים ועוד - היו באותה עת באחריותו של משרד האוצר. במאוס 1951 מינה שר האוצר דאז, אליעזר קפלן, את "הוועדה לענייני הקמת בנק ממלכתי", בראשותו, ובספטמבר 1952 היא הגישה את המלצותיה, אשר התייחסו לארגונו של הבנק ולמערכת היחסים בינו לבין הממשלה.

חוק בנק ישראל התשי"ד - 1954 אושר בכנסת ב-24 באוגוסט 1954 ונכנס לתוקפו ב-1 בדצמבר של אותה